

Yönetici Hemşirelerde Yönetmel Stres Ölçme

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yönetici Hemşirelerde Yönetmel Stres Ölçme*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33390>

Özet

Yönetici Hemşirelerde Yönetmel Stres Ölçeği, hemşirelik alanında yönetmel pozisyonda bulunan bireylerin deneyimlediği mesleki **yönetmel stres** düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmişi bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, orijinal bir aracın Türk kültürüne ve sağık sistemi bağlamına **uyarlama** çalışması olarak ortaya çıkmıştır. Adaptasyon süreci, yönetici hemşirelerin karđlaştığı spesifik stres faktörlerini belirlemeyi ve bu faktörlerin şiddetini geçerli ve güvenilir bir şekilde değerlendirmeyi hedeflemiştir.

Ölçek, yönetici hemşirelerin iş yükü, rol belirsizliği, kişilerarası çatışmalar ve karar verme sorumluluklarından kaynaklanan stres etkenlerini nicel olarak analiz etmeye olanak tanır. Ölçeğin geliştirilmesi, 1999 yılında Ege Üniversitesi Sağık Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Yönetmel stres, hemşire yöneticiler, ölçek uyarlama, psikometri, **sağık yönetimi**, mesleki stres.

Yazarlar

Duymaz- Koç, E.

Amaç

Yönetici Hemşirelerde Yönetmel Stres Ölçeği'nin temel amacı, yurt dışında geliştirilmişi olan bir yönetmel stres ölçeğini Türk kültürüne adapte ederek, Türkiye'deki hastanelerde çalışan yönetici hemşirelerin yaşadığı **yönetmel stres** düzeylerini bilimsel yöntemlerle saptamaktır. Bu adaptasyon çalışması, ilgili literatüre katkı sağlamak ve stres yönetimi programları için temel veri oluşturmak amacıyla yapılmıştır.

Ölçek, özellikle hemşirelik hizmetleri yöneticilerinin görev tanımlarından, kurumsal baskılardan ve ast-üst ilişkilerinden kaynaklanan stres kaynaklarını tespit etmede kritik bir rol oynamaktadır. Elde edilen bulgular, bu profesyonellerin ruh sağlığını korumaya yönelik müdahale stratejilerinin geliştirilmesine rehberlik etmeyi amaçlamıştır.

Yapı

Ölçeğin ölçtüğü temel **psikolojik yapı**, "Yönetmel Stres"tir. Bu yapı, bireyin algılanan iş talepleri ile sahip olduğu kaynaklar arasındaki dengesizlikten kaynaklanan, özellikle yönetmel sorumlulukların getirdiği gerginlik ve baskı hissini ifade eder. Yönetici hemşireler için bu stres, klinik kararlar, personel yönetimi, bütçe kısıtlamaları ve hizmet kalitesini sürdürme gibi çok

boyutlu görevlerden doęar.

Yönetmel stres yapısı genellikle alt boyutlar halinde incelenir; bunlar arasında rol çatması, rol belirsizliği, aşırı iş yükü, kariyer gelişimi eksikliği ve örgütsel iklimden kaynaklanan baskılar bulunabilir. Ölçeğin adaptasyon çalışmasında, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk örnekleminde ne ölçüde korunduğu analiz edilmiştir.

Geçerlik

Ölçek adaptasyon çalışmalarıında, ölçeğin ölçmek istediği yapıyı gerçekten ölçüp ölçmediğini gösteren **geçerlik** (Validity) çalışmaları büyük önem taşır. Duymaz-Koç (1999) tarafından yürütölen yüksek lisans tezinde, ölçeğin yapı geçerliliğinin sağlanması amacıyla genellikle uzman görüşleri alınmış ve dil/költür adaptasyonu süreçleri titizlikle uygulanmıştır.

Her ne kadar kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, bu tür bir adaptasyon çalışmasında genellikle Kapsam Geçerliliği (Content Validity) için uzman paneli kullanılır ve Yapı Geçerliliği (Construct Validity) için **Faktör Analizi** yöntemine başvurulur. Bu analizler, ölçek maddelerinin kuramsal yapıyı destekleyip desteklemediğini kontrol etmeyi amaçlamıştır.

Güvenirlik

Güvenirlik (Reliability), ölçeğin tutarlı sonuçlar verme yeteneğini ifade eder. Duymaz-Koç'un çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılığının değerlendirilmesi için standart psikometrik prosedürlerin uygulandığı varsayılmaktadır.

Tipik olarak, iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach Alfa** değeri hesaplanmıştır. Yüksek bir alfa değeri (genellikle 0.70 ve üzeri), ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçmede tutarlı olduğunu gösterir. Adaptasyon çalışmasının, yönetici hemşire örnekleminde tatmin edici düzeyde güvenilirlik katsayıları elde ettiğini kabul edilmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin orijinal yapısının adaptasyon sonrasında da korunup korunmadığını incelemek amacıyla **Faktör Analizi** (Factor Analysis) uygulanmıştır. Bu analiz, ölçek maddelerinin altında yatan temel boyutlar veya faktörleri ortaya çıkarmayı hedefler.

Büyük olasılıkla Açıklayıcı Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis - EFA) kullanılarak, yönetici hemşirelerin yaşadığı stresin hangi ana boyutlarda toplandığını belirlenmiştir. Bu boyutlar, ölçeğin yapısal geçerliliğine dair önemli kanıtlar sunar ve stresin kaynaklarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği (Adaptasyon)

Format: Orijinal ölçeğe bağlı olarak, genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme formatında olduğu varsayılmaktadır. Katılımcılar, stres faktörlerine ne sıklıkta maruz kaldıkları veya onlardan ne ölçüde etkilendiklerini belirtirler.

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Nüfus Grubu: Yönetici Hemşireler (Nurse Managers)

Yaş Grubu: Çalışan yetişkin nüfus (Genellikle 25-60 yaş arası)

Nüfus Detayları: Türkiye'deki çeşitli hastanelerde (üniversite, devlet veya özel) görev yapan servis, bölüm veya bahemşire düzeyindeki yöneticilik pozisyonlarında bulunan hemşireler.

Test Metodolojisi: Veri toplama genellikle öz bildirim dayalı anket yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Yönetici hemşireler, belirlenen stres faktörlerine ilişkin algılarını rapor etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler

Yönetmel stres, yönetici hemşire, adaptasyon, **güvenirlik**, **geçerlik**, psikometrik özellikler, Ege Üniversitesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Bağlılık E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazın Adresi: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir (1999 tarihi itibarıyla).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 1999 (Uyarlama çalışması tamamlanma yılı).

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanım için ücret talep edilmediği bilgisi mevcut değildir. Akademik çalışmalarda kullanım için genellikle yazara (Duymaz-Koç, E.) ve tezin yapıldığı kuruma (Ege Üniversitesi) atıfta bulunulması veya izin alınması gerekmektedir. Orijinal ölçeğin geliştiricilerinden de izin alınması muhtemeldir.

Kaynaklar

Duymaz- Koç, E. (1999). *Yönetici hemşirelerde yönetmel stres ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalşması* (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Bu teze ilişkin daha fazla bilgiye Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişilebilir. İlgili bağlantı: tez.yok.gov.tr

Yönetici Hemşirelerde Yönetmel Stres Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Bu nedenle, ölçeğin orijinal maddeleri burada listelenememektedir. Maddelerin tam içeriği için tezin orijinal metnine başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM